

Александар Пејчић

ДА БОГ ПОЖИВИ
ГОСПОДАРА

АЛЕКСАНДАР ПЕЈЧИЋ, професор српског језика и књижевности. Рођен 25. V 1976. у Београду. До сада није објављивао књижевне текстове. Комедија *Да Бог њојиви гоциодара* представља у том смислу књижевни првенац и чека на своју сценску поставку. Ради у Основној школи “Влада Аксентијевић”. Студент је на постдипломским студијама на Филолошком факултету у Београду. Објавио је научни рад: “Форма као активни чинилац у комедиографији Бранислава Нушића” за *Свети речи*.

Наставља да пише драмске текстове.

Александар ПЕЈЧИЋ

ДА БОГ ПОЖИВИ ГОСПОДАРА

Л И Ц А

МИЛОШ ОБРЕНОВИЋ, бивши српски књаз, близу осамдесете.
Сам, у невољном изгнанству. Понекад време прекрађује у друштву
чудног посетиоца. Нада се повратку на престо.

ВУК СТЕФАНОВИЋ КАРАЦИЋ, ваљда добро познат, како
културној, тако и оној некултурној јавности. Милошев исписник.
Звани гост. Лек за Милошеве фрустрације.
Његов (не)пријатељ мека, старачка срца.

АМИЦА (на турском – стриц), двадесетих година. (Не)звани гост.
Можда дух, можда привиђење. Можда тамо, можда овамо.
Током представе долази и одлази, вођен, ваљда, само њему знаним
мотивима. Ипак, добра дворска душа.

У Бечу, уочи Милошевог повратка на кнежевски престо.
Дакле, децембар 1858.

Милошева соба за пријем у Бечу. Један мали овални сѝо и кнежевска сѝолица. Милошев портрет на десном зиду. На сувројној сѝрани окачена кнежевска одора и каиѝа. У десном уѝлу, вратиѝа која воде на балкон. Тачно на средини, друѝа вратиѝа собе. Милош седи и благо милује наслон сѝолице. Појављује се из мрака младић у свечаном сѝаву.

АМИЦА: Е, па, народе, погле' сад ову будалу.

МИЛОШ: *(Не ѝледајући ѝа)*

'Ајде, знам те који си, и стока сељачка зна ко си!

АМИЦА: Ова будала, бивши књаз и бивши Милош, посло сина у Београд да му поврати престо.

МИЛОШ: Е, Михајло, Михајло.

АМИЦА: Зна наш народ зашто шаље стрину у прошњу, пред младу – не шаље се гласник који може бити власник. Оно, бивало је да се понека стрина покаже изопачена...

МИЛОШ: О, луда моја главо!

АМИЦА: Тише, море, збуњиваш ме! Сад си се сетио да си луд! Ето, морам испочетка. Како да спремим говор за депутацију? Господо и госпође бечке, ви који сте дошли у највећем броју, уз стоку сељачку, да поздравите новог младог књаза, и ову будалу пред вама...

МИЛОШ: *(Прекида ѝа)*

Чиниш 'волико, имаш ли ти намеру да умреш? Онако, па за увек?

АМИЦА: Кол'ко знамо обојица – мртав сам већ два'ес' година. Ти, кад год си сам са собом, мал-мал па ме васкрснеш! Не даш ми мртвом заслужно мировати на небу! Ти си крив, па трпи сад.

МИЛОШ: Ја крив?! Ја крив што ми падаш с неба на памет?!

АМИЦА: Сам си ме призво да ти саставим говор. Кажи, господару!

МИЛОШ: Онда ми долази ко иксан, А не у белим 'аљинама. Увек помислим – дошо анђео да ме води!

АМИЦА: А оно ја, твој верни Амица. Сећаш ли се како су за мог живота зуцкали да сам ти се у дупе, да ми простиш, завуко?

МИЛОШ: Баш вала, много сам те волео.

Пауза.

МИЛОШ: Шта да радим? Шта?

АМИЦА: Што се секираш, имаћеш добру пензију као отац младог књаза.

МИЛОШ: Куш, бре!

АМИЦА: Шта ћеш, так'а ти је судбина.

МИЛОШ: Моја се зна – власт!

АМИЦА: Кад си чуо да се већа о новом књазу, што си посло Михајла? Чим је прешао у Србију, заборавио је тај на тебе! 'Оће и он мало да влада. Млад је, полапан. Ти, кад си тако живахан и у осамдесетој, може да помисли – овај ће још сто година.

МИЛОШ: Сетиће се мене Мања. Мој Мања.

АМИЦА: Мањ да ти не да власт!

МИЛОШ: Марш из моје главе!

АМИЦА: Рикни српски – чибе. Куд да бегам? Из главе? Кад је то било да је неко утеко с вашара?

МИЛОШ: Боже, Боже, ко ће ме овако лудога на власти?

АМИЦА: Народ. Неће ваљда паметнијег од себе.

МИЛОШ: Мислиш?

АМИЦА: Народ је то.

МИЛОШ: Кад би они знали да се разговарам с мртвима, да без њих не знам ни говор да саставим...

АМИЦА: *(Прекида ља)*
Стани, господару, да ти кажем...

МИЛОШ: *(Прекида ља)*
Ама, мени треба жив иксан да приграбим власт! Жив! Разумеш ли, мрцино?! А ти ћеш ме тако мртав живог покопати.

АМИЦА: Стани! Јесам ли те кад год издо, ако било и без твог знања?

МИЛОШ: Да јеси, чиниш 'волико...

АМИЦА: Знаш, глава би ми пребила лево ил' десно стопало.

МИЛОШ: Ето, видиш. Ал' како да те сада умирим?

АМИЦА: Лако. Чим неко дође, ја тамо, ам оде, ја 'вамо, на вашар.

МИЛОШ: То, ако дође депутација, е тек онда мо'ш да мирујеш у смрти, на небу.

- АМИЦА: Па да! Ти 'вамо, ја тамо – зајебаћемо ми народ, стоку. Нек мисле да си и у осамдесетој одока нормалан!
- МИЛОШ: А шта ћемо ако су ипак Михајла извикали?
- АМИЦА: Да, видиш то. Чудан је живот.
- МИЛОШ: Чиниш 'волико...
- АМИЦА: Чек, чек, имам вести с неба!
- МИЛОШ: С нашег неба?
- АМИЦА: Нашег, јакако! Српског.
- МИЛОШ: Говори!
- АМИЦА: Куда 'иташ, још нисам обрадио аброве? Да имаш моје мртве очи сад би видо како ми још пада с неба.
- МИЛОШ: Амица, бре, иако си мртав ја сам и даље твој господар. Ти си... Ти... Знам те.
- АМИЦА: Па, ја сам.
- МИЛОШ: Јеси ти, али и ниси. Признај, умислио сам те!
- АМИЦА: А шта ако није тако? Ако сам, ипак, изван тебе, ко дух? А?
- МИЛОШ: Не, не, ипак сам полудео. Мртав Амица усто да живи у мојој глави, без моје дозволе, и још се претурио у анђела.
- АМИЦА: О'ш да чујеш вести с неба ил' не?
- МИЛОШ: Верглај, ионако све знам.
- АМИЦА: У Београду се већа и о републици, а твоје се име, господару, баш и не зуцка. Бруји чаршија о младом, лепом, чекај, имам 'артију. Ови на небу срочили.
(Чииа)
Да... Паметном, просвећеном, демократичном, поштенном, правдољубивом владару који...
- МИЛОШ: (Прекида га)
Све сам то ја! И шта још веле?
- АМИЦА: Даље... Тај будући владар не живи у Србији, но у Бечу.
- МИЛОШ: Ти 'ш да ми мажеш нос 'де ја живим. Ту сам. Ето мене, а ето и власти!
- АМИЦА: Дакле, двојица је претендената.
- МИЛОШ: Откуд двојица!? Ко је тај поред мог достојанства?!
- АМИЦА: Поред тебе? А, поред тебе су још двојица.

- МИЛОШ: Кад се то пре накотило. Који су?
- АМИЦА: Овај млади, демократично просвећени...
- МИЛОШ: *(Прекида ѓа)*
Михајло?
- АМИЦА: Видиш да знаш. Ал' ја не знам шта му ово значи: "демократично"?
- МИЛОШ: Кад не знам ни ја, не треба ни ти да знаш! Ко је онај други?
- АМИЦА: А, овај паметни, правдољубиви и, такође, демократични. Ето, опет та реч! Богме, они су исти.
- МИЛОШ: Црни Михајло, шта ми уради! Говори, ко је тај поред мог изрода?!
- АМИЦА: А можда не желиш да чујеш? Можда само умишљаш док беседиш о нечему?
- МИЛОШ: Оца ти на мајци јебем, кад ја на неког сумњам, он је крив!
- АМИЦА: Дакле, да, ипак, кажем?
- МИЛОШ: Господе, оживи га на час, толико ми само треба.
- АМИЦА: Немој, господару! Ево, тај други, кога народ 'оће, то је твој Топал. Вук.
- МИЛОШ: Ти ме зајебаваш? Топал? 'Роми да буде књаз?... Видиш да сам у праву! Он је. Псећи накот.
- АМИЦА: Главом он.
- МИЛОШ: А, па пашће та глава.
- АМИЦА: И пребиће му оба стопала ко цепаница!
- МИЛОШ: Не мора оба. Иза'ће да сам деспот. Довољно је и оно једно, здраво.
- АМИЦА: Остаје ти син. Твој Мања. Већ се састао са скупштином. Када га виде онако наочитог, просвећеног, наоко питомог и самоувереног. Јао, па кад повичу: "Живео књаз!", а теби, ко оцу, пуно срце.
- МИЛОШ: Пуно чемера и јада! Има да вичу, ал' мени.
- АМИЦА: Теби? Живео књаз и у осамдесетој?
- МИЛОШ: Па шта, и то је за људе. Ко их је испод ножа турског избавио?! Ко им је слободну трговину допустио?! Ко их је од харача опростио?!
- АМИЦА: Немерљива је твоја заслуга, господару.

- МИЛОШ: Ко им је правицу дао, да нема погубљења без суда? Ко?!
- АМИЦА: Преко мере си им, господару, чинио.
- МИЛОШ: И ко им је дозволио да се слободно венчају? Кол’ко смо их пута, ја и ти, венчавали? И опет стока незахвална.
- АМИЦА: Ма, сети се, господару, да смо два пара у једном дану три пута венчавали и развенчавали све у накр’с ко да смо попови!
- МИЛОШ: Их, то је било... Па сад види, па им опет чини!
- АМИЦА: Заситили се, ваљда, твоје доброте. Зато су те и отерали пре два’ес’ година.
- МИЛОШ: Све ћу ја то сатерати поново у тор! Једно, па друго, једно па друго!
- АМИЦА: Кад си ти изгубио власт, моро сам да умрем, живота ми.
- МИЛОШ: *(Маице шћипајом као сабљом)*
Чинећи се ’волико и за тебе ћу им се најebати оца! Нећу оца, отац плаћа порез.
- АМИЦА: Мајке! Мајке! Мајке!
- МИЛОШ: За све што сам претрпео! За све ове године јада, чемера, самоће. Све ћу. Једно па друго, једно па друго! Фљус, овако! Фљус, онако! Јао!
- АМИЦА: Пази на столицу!
- МИЛОШ: Она ми је све! Моја, кнежевска.
(Милује је)
- АМИЦА: Лепо кажем не витлај штапом. О’ш да ти бане Вук, који је управо стига. Видим га како ти штулом буши степенике док се успиње – целу ти кућу, човече, избуши и раск’ра. Он то теби намерно, да сломиш после врат. Исто ради што и народ, стока. Због народа си сад изударо своју кнежевску столицу! Урек-нућеш самог себе!
- МИЛОШ: Је л’ видиш? Видиш ли шта ми раде? А, до’ће мени Топал.
- АМИЦА: Стами се онда! ’Оћеш да те сад затече како вијаш ваздух по салону? Има да те тури у књиге – луди господар, луда и власт, може му се. Неки’ пута оплете духове по двору без ичијег по’стицаја
- Ошћиро куцање. Улази Вук.*
- ВУК: Може ли се?

МИЛОШ: Е, па не може! Чекај испред. Кад те позовем има да уђеш.

ВУК: Господару, ја сам дошао.

МИЛОШ: Потамо се. Код послуге. Марш!

АМИЦА: Чибе, море.

МИЛОШ: Чибе, јакако!

Иззџура Вука и заївори враїа за њим.

МИЛОШ: Морато да устанем са своје кнежевске столице и то због будале.

АМИЦА: Ето, видиш да ме није опазио?

МИЛОШ: А сад ти, несрећо...Мислиш да би она стока сељачка Михајла или 'Ромог?

АМИЦА: Знаш како је. Власт је то. Ето, и теби, чим је поменем подилазе те џмарци. Признај!

МИЛОШ: Подилазе, чиниш 'волико.

АМИЦА: Тако почиње. Прво подилазе џмарци, а после дупеглавци. И сви 'оће да су на твој руху.

МИЛОШ: Ваљда на 'лебу, каквом руху!

АМИЦА: Господару, рухо, рухо, одежда што је мољци једу!

МИЛОШ: Чинећи се 'волико, цео свет одраних...

АМИЦА: А оста' гладан власти?

МИЛОШ: Оста'.

АМИЦА: Види, као што мољци једу рухо, тако тебе при помену власти једу џмарци, а после, кад си власт...

МИЛОШ: *(Прекида џа)*
Дупеглавци!

АМИЦА: Баш ти! Џмарци и дупеглавци то су твоји спољашњи и унутрашњи ждерачи! А приде су мољци, они ти једу само рухо. Па сад ти нови дупеглавци, кад се сјате око твог Мање, а тек око Вука, само их гледам како се коте. Мудар, начитан, ишчатио је пола Јевропе! Веле да се не може напечатати тол'ко књига кол'ко он може да прочати. Ала зија из тих чкиљавих очију!

МИЛОШ: И баш зин'о на моју власт?

АМИЦА: Зин'о, ал' ти је и дошо на праг. Сети се како је говорио Станоје Главаш: "Кад ти дође свинче под сикирче – рецни га!"

МИЛОШ: Да га речнем. Потамо се да седнем... Не знаш, Амица, како је мени.

АМИЦА: Знам.

МИЛОШ: Не знаш! Чиниш 'волико, колико је прошло од кад нисам књаз?

АМИЦА: Много, мучениче, не би то ни јачи издржали.

МИЛОШ: Ни ја нисам било ко, јербо, само је један Милош!

АМИЦА: И још Велики.

МИЛОШ: Још, јакако.

АМИЦА: Отац отечества!

МИЛОШ: И то сам им ја.

АМИЦА: Ослободилац Србије!

МИЛОШ: Море, Коца Милош!

АМИЦА: Премудри Господар!

МИЛОШ: Доста за сада. Да пустим 'Ромог. Ти се склони.

АМИЦА: Могу на вашар?

МИЛОШ: Марш!

АМИЦА: Чибе.

МИЛОШ: Чибе, бре! Нећу да те видим ни чујем док је он овде... Вуче! О, море! Улази!

Пауза.

МИЛОШ: Кад пре стиже да оглуви.

АМИЦА: Их, обиће тај пола Јевропе, а да не стигне да оглуви.

МИЛОШ: Сигурно шпијунира.

АМИЦА: Устајеш са своје књажевске столице?

МИЛОШ: 'Оћу да га шчепам код шпијуне. Вуче!

(Нагло оћвори врати)

МИЛОШ: Овде не крмеља.

АМИЦА: Чим дође свинче под сикирче, речни ти њега, за сваки случај.

МИЛОШ: О, Вуче! Ајде, море, шта жмигаш! А ти, немој да си ми на очи изашо.

Амица се склони иза Милошевих леђа.

Улази Вук.

- ВУК: Господару, што ме онако с прага отјерасте?
- МИЛОШ: На, љуби!
- ВУК: *(Љуби ѿа у руку)*
Милостиви, господару ...
- МИЛОШ: *(Прекида ѿа)*
Пре си ме вико “Књаже”, а сад годинама, господару?
- ВУК: Књаз је за једном а господар за увјек.
- АМИЦА: Јес’ чуо, књаз је за једном – што си био био си.
Милош маше шїаїом да се Амица склони.
- ВУК: Мушарица? Убијте је, господару! Једна ме је тако за око ујела.
- МИЛОШ: Кад склопиш очи неће те више јести.
- ВУК: Не бих вам још склапао очи.
- МИЛОШ: Склопи да не чатиш! Ала ти зија из оба ока.
- АМИЦА: Чекај, онда су то две але.
- МИЛОШ: Чујем да си пола Јевропе прочатио, јес’ нормалан?
- ВУК: Опростите, од мудријех се књига не луди, но од злијех људи.
- АМИЦА: Крено је подло, већ зна да си луд.
- МИЛОШ: *(Амици)*
Ти си ме на то навео, те сам ’вако пропо.
- ВУК: Нијесам вас, на моју несрећу, још на књигу склонијо али знајте да не одустајем.
- АМИЦА: Ја те пролудио? Чујеш шта ’Роми прди! Ако узмеш књигу у шаке, у тај дан ће и слепци да прогледају, само да виде докле је допрла твоја лудос’!
- ВУК: Ви сте зле воље, а нема разлога. Имам гласове из Биограда.
- МИЛОШ: Какве?
- ВУК: Не знате?
- МИЛОШ: Чиниш ’волико, не.
- ВУК: Бира се нова власт, и о вама се говори.
- МИЛОШ: Да. Начуо сам нешто.
- ВУК: Смије ли се знати од кога?
- МИЛОШ: Тако. Пало ми с неба. Власт који пут и с неба падне.

- АМИЦА: А знаш зашто? Зато што смо ми небески народ. Отуда нам сва чуда падају, па и власт. Ја сам пред тобом с неба пао па још и то видео!
- ВУК: Ви опет на спрдњу ударате.
- МИЛОШ: Ако Бог 'тедне да поново ошине, нећу по спрдачини но по грбачини.
- ВУК: Мислио сам да ћу вас обрадовати...
- МИЛОШ: Ти би муштулук? Шкрабуљаш, чатиш, 'арчиш 'артијене и само искаш новаца! О туђем 'лебу и ја би не пола, него три Јевропе и прочатио и исписо! Што си дошо? Ко те шаље?
- ВУК: Ви сте ме звали.
- МИЛОШ: Да ... Јес.
- АМИЦА: Држи се, Милоше, натруниће да си закречио. Зар не видиш да агитује за Михајла?!
- МИЛОШ: А, зато си дошо.
- ВУК: Зато, господару. Ни због чег другог.
- МИЛОШ: Па да.
- ВУК: Могу ли бар мало да сједнем, уби ме кољено?
- МИЛОШ: Откуд знам да л' можеш, само, нема места. Ова је моја, књажевска.
- ВУК: Није ми о главу. Нешто сам мислио, ако Бог на добро обрне, и ви будете опет наш свијетли кнез...
- МИЛОШ: Књаз. Књаз, 'Роми!
- ВУК: Кнез, господару, кнез! То је српска ријеч.
- МИЛОШ: Нека је. Књаз јевропски звучи.
- АМИЦА: Књаааз. Пуна ми уста власти кад је казујем. Кренеш да говориш па траје, траје, иде, не видиш јој крај.
- МИЛОШ: Књааз. Почне да траје. Таква је то реч.
- ВУК: Кнез, господару. Зато и хоћу да печатам ново, допуњено издање Рјечника. С вашом милошћу и одобријењем али у Биограду.
- МИЛОШ: У Београду?
- ВУК: Али с Вашом милошћу.
- АМИЦА: Тако ће Србија видети да си и даље неписмен, а Топал сад двапут више чим већ друго издање печата.

- МИЛОШ: Е, Вуче, немам с ким реч да претурам. Једнако сѧм, кѧ пањ.
- ВУК: Даће Бог да више не будете сами.
- МИЛОШ: Све сам продо. Нико ми не долази. Шта ће ми онда гостинске столице?
- ВУК: Могу стајати. Навикао сам.
- МИЛОШ: А знаш зашта сам продо? За 'леб.
- ВУК: Али када се вратите у нашу Србију, као књаз, помоћи ће вас народ.
- МИЛОШ: Стигло је "пошљедње" време, као у песми.
- ВУК: И онда с Вашом милошћу печатаћу друго издање Вама у част.
- АМИЦА: Е, што ти је књижевник. Не мо'ш га с грбаче свалити.
- МИЛОШ: Сањам Ђору.
- ВУК: Господара Вучића?
- МИЛОШ: Који господар, оца му на мајци јебем! Он ће мене у сновима да мори! Ђора! Моје пашче!
- ВУК: Био је ваш војвода, али сад је председник скупштине.
- МИЛОШ: Зато и неће дати да се вратим.
- Милош усѿане, нервозно хода.*
- МИЛОШ: Брже ми прођоше све ове године, но ови' неколико дана. Де с' пошо?
- ВУК: Да сједнем.
- МИЛОШ: 'Ајде. 'Ајде. На ноге, штулу.
- АМИЦА: Пусту га мало. Смекшај га. Нек се опусти. Нек га опије књажевска столица. Да видимо ко га шаље.
- МИЛОШ: Седи, али да не видим.
(*Окреће му леђа*)
Штулу не скидај!
- ВУК: Што ми окренусте леђа?
- МИЛОШ: Добро је мени и овако.
- АМИЦА: Види га, разузурио се ко прави књаз. Ма, ко паша!
- Милош маше шѿајом да се Амица склони.*
- ВУК: Не млатите толико, чините пропук. Убише ме синуси, једва дишем.

АМИЦА: 'Оћеш власт, онда трпи, трпи.
МИЛОШ: Докле да трпим, бре!
ВУК: Немојте викати, молим вас.
МИЛОШ: Чуо сам да си од јако мало наглув.
ВУК: Чујем вас добро. Од вике ме глава заболи. Некијех пута толико да чујем топове како бију.
МИЛОШ: Чујеш топове? Е да је мени да чујем топове на капији града кад дочекују мене, светлог књаза, а не да слушам вазда Амицу.
АМИЦА: А што мене? Гле, Топал усто.
МИЛОШ: Што с усто?
ВУК: Откуд знате?
МИЛОШ: Имам очи и на леђима, а и с'неба ми пало.
АМИЦА: Јесте, 'Роми, с мене му пало.
ВУК: Господару, шта је ово?!
МИЛОШ: Шта?
ВУК: Претрно сам кад сте помијенули овог некрста Вашег.
МИЛОШ: Амицу?
ВУК: А после сам га чуо!
МИЛОШ: Кога, море? Па теби се мртви јављају.
ВУК: Али и Вама, сами сте казали.
МИЛОШ: Никад. Кад сам реко? Слушај, ако'ш да мреш то је твоја ствар, нећу да се у то мешам.
ВУК: Нијесам ни ја ништа чуо.
МИЛОШ: Ниси чуо?
ВУК: Нијесам, вала.
МИЛОШ: Онда си ипак оглувео.
ВУК: Нијесам!
МИЛОШ: Не чујеш, а овамо ниси оглувео?
ВУК: Ја сад више нећу сјести.
МИЛОШ: 'Оћеш, 'оћеш.
ВУК: Нећу, нећу!

МИЛОШ: Али ја тако 'оћу!

ВУК: Нећу.

МИЛОШ: 'Ајде, седи. Стани! Нисам реко да слетиш. Док се одмакнем и окренем... Сад може.

(Милош џледа у свој ѿрѿреѿ)

Ал' ме чудно намолово, к'о свеца. То је књаз, владар.

ВУК: Изглиједате на тој слици мало љути? Мора да вам је портретист много зацијенио?

МИЛОШ: Молер? Тражио десет дуката. Десет дуката за молерај? Молај, бре, док те нисам укапио! Стоко! Десет дуката.

ВУК: То Ви њему?

МИЛОШ: Михајла сам посло у Земун да се нађе са нашима. Два дана никакве гласе немам. Зајебо нас опет Ђора.

АМИЦА: Много ти знаш! Шта ако ти се син већ башкари као књаз?

ВУК: Много мислите о Вуч...Ђори?

МИЛОШ: Ђора! Ђора, море! Сваке га ноћи сањам откад је преврат избио. То ми се неким врацбинама ушанчио у снове.

(Грчи се. Блаџо ѿресе џлавом)

ВУК: Тријесе вас грозница? И мене је ономад.

МИЛОШ: Ђора! Амица! Ђора! Амица!

ВУК: Два зла на једноме мјесту! Како ли се борите?

МИЛОШ: Сањам, као долази он мени са оном црном флеком преко ока, дабогда и друго ископо...Је л' ти знаш да је он рођено око ископо кашиком?

ВУК: Немојте! Говорили сте многијех пута.

МИЛОШ: Шта ће стока. Бичево мајку, па га бич вр'ом поткачио по зеници.

ВУК: Говорили сте. Немојте више, желудац ми поцупкује!

МИЛОШ: А да је шкиљио не би га тако ошинуло. Зато и ти, склопи очи који пут пред књигом. Може и 'артија док је обрћеш да посече. После оде око на кашику... Је с' ти то клањаш?

Вук се ѿресамиѿио.

ВУК: Спопала ме је мука.

МИЛОШ: Да... Лепа слика. Јесам лепо испо. Кажи, који још јевропски владар овако изгледа? Ниједан... Шта сам оно 'тео?

- АМИЦА: 'Ајде, можеш ти. Сети се.
- ВУК: О Ђори сте, ал' немојте о оку.
- МИЛОШ: Каквом оку? Оном што га је за трпезом ископо? Дабогда и друго! Он ће мене... Снове да ми гојати.
- ВУК: Да. Сањате га?
- МИЛОШ: Шта ти мени памет поткопаваш? О коме причам ваздан?
- ВУК: Ни сам не знам.
- МИЛОШ: Олињо си, Вуче, начисто си олињо. 'Ајд полако. Долази он мени на сан, са оном црном крпом преко ока.
- ВУК: Јер га је ископо!
- МИЛОШ: Јесте. Стопут сам ти причо. Докле ћеш више! Ако си закречио није сав остали свет. Долази, него шта. Носи на послужавнику... главу... Црног пса!
- ВУК: Карађорђија?
- МИЛОШ: Пса! Вели: "Ја сам своје око ископо, ја сам ову главу посеко", а знаш да није, то је онај луди Никола Новаковић. И вели: "Сад ћу оба твоја ока ако не узмеш главу. Узми главу. Узми главу!" А! Нећу! Носи! Твоја је!
- ВУК: Бог да му душу прости.
- МИЛОШ: Да. Јадни Никола Новаковић. Први пут нешто паметно уради и одма' полуди, а поврх свега умре.
- ВУК: Ја сам мислио на вашег кума, Карађорђија, покој му души.
- Долази Амица који је у међувремену отишао.*
- МИЛОШ: На шта то личиш? Какве су ти то 'аљине?
- ВУК: Моје. Наше, српске.
- АМИЦА: Господске. Ове бечке, јевропске. Нема више јелека и опанака. Нећу ваљда мимо света?! Тркну сам часом до неба па ми дали. По најновијој моди.
- МИЛОШ: По најновијој моди?
- ВУК: Нијесам вам ја помодар.
- МИЛОШ: Е, баш је веселјак.
- ВУК: Ко?
- МИЛОШ: Амица.

- ВУК: Амица?!
- МИЛОШ: Ама, седи, Вуче, мртав је он. Сад сам га случајно зјакно.
- ВУК: Куд вам се он јавља? Одмах сам видјео да нешто није с Вама...
- МИЛОШ: Ко није са мном?
- ВУК: Велим, чудновати сте данас наспрам мене.
- МИЛОШ: Да га само видиш.
- ВУК: Хвала вам, али не бих се још шњиме оглиједао.
- МИЛОШ: Прво би мало да будеш кнез?
- ВУК: Ваљда књаз.
- МИЛОШ: Не! Лепо си 'тоич рекó – кнез.
- ВУК: Како ћу ја бити кнез?
- МИЛОШ: То се и ја питам. Не знам шта ти то треба?
- ВУК: Мислите власт?
- МИЛОШ: Ђути! Дописујеш се са Михајлом. Њега оћете? Ил' бисте обојица?
- АМИЦА: Тако. Мирно као да те није брига. Ти си миран, миран, миран.
- ВУК: Двојица? Један је господар. Гдје моје и твоје влада ту није добра никада.
- МИЛОШ: Мудро. Само један ... Али који? Добро, стар сам. Нека вам буде. Сада владају у Јевропи просвећени. Не можемо мимо света.
- ВУК: Никад нијесмо ни могли но смо ишли.
- МИЛОШ: Видим. Зато ти и носиш простачке 'аљине. Тол'ке године жи-виш у Бечу, а идеш ко они наши чобани.
- ВУК: Какве су да су, ово су наше хаљине. Нијесам примјетио да сам за све године икоме њима око ископо. Мене оволико и цијене у Европи јер се не туђим од својега језика, ни корена, ни хаљина. Што се не стидим својега рода, е зато ме цијене.
- МИЛОШ: И ја сам дошо у Беч у таквим крпетинама па су прдели за мном од смеха.
- ВУК: Ал' ме цијене и због народног књижевства.
- МИЛОШ: Чиниш 'волико, реци по души, да ниси пропо с тим коленом да л' би се бакто с том дангубом? Перо и 'артија? Ја ћу да ти кажем. Мудар си ти. Мислио си – кад ме свет већ оплакује нека буде двојако: ем убог, ем књижевник. За двојаку убогост, двојака прошња. Грдне си новце накамарио. Сад само још да будеш кнез...

- ВУК: Нијесам вам ја за кнеза.
- МИЛОШ: Зашто? Проћопо си целом Јевропом ...
(*Чује се иза сцене коњски ѿоћоћ и жамор. Милош ѿрећрне*)
Да није Михајло! Чекај ту!
(*Излази на балкон и убрзо се снужден враћа*)
- ВУК: Шта то би?
- МИЛОШ: Ова бечка жгадија. Лумпују. Нема га. О, Михајло, Михајло.
- ВУК: Доћи ће.
- Милош нервозно ѿоцућкује с ноће на ноћу. Вук ѿа љубоћићљиво ѿро-
маћра.*
- МИЛОШ: Кажеш, нећеш власт? Одричеш се ? Она тамо стока без репа, чујем, 'оће и тебе?
- АМИЦА: Боље ти је да ти то од њега написано добијеш.
- ВУК: Нека господару. Чуо сам и сам да ме неки углиједни и учени предлажу, а таквијех је још у Србији.
- МИЛОШ: Угледни? Учени? Стока без репа! Не зна шта говори него само прди уз ветар. Мене да су такви предложили одреко би' се истог трена, па макар да сам и помишљо на власт. Цаба им. 'Артијаша.
- ВУК: Мислим да је дошло Михајлово вријеме. Наравно, с вашијем одобрјењем никако друкче.
- МИЛОШ: А ти се одричеш?
- ВУК: Немам се чега одрицати. Никада нијесам ни мислио владати.
- МИЛОШ: Онда, да потпишеш. Немој да којим злом тебе изабери па да онда обрнеш ћурак. Потпишеш и миран си. И ако ти дође депутација, ти им даш артију: "Браћо ја се одреко за времена и, ево, потписо." Потпиши!
- ВУК: Унапријед се ни млада не узима, а камоли ...
- МИЛОШ: Ћути!
- Поново жамор. Поново Милош излази на балкон и убрзо се враћа.*
- ВУК: Ви би били најбољи али ...
- МИЛОШ: Али боље Михајло?
- ВУК: То је ваш приједлог ...
- МИЛОШ: Како мој, пашче?! 'Де је до сад?!
- АМИЦА: Не греш се, стоко матора, боље погледај имаш ли 'де црњине.

Милош блаџо, унервожен, ѿоцуѿкује. Амица одлази.

МИЛОШ: Да му се није шта десило?

ВУК: Њему? 'Наком јаком и јуначном? Извините, никад вас нијесам видио да тако играте. Коло? Из којег је краја? Да забиљежим.

АМИЦА: *(Иза сцене)*
Забележи ти и ово, забележи. Ал ће се, дао Бог, начатати после.

МИЛОШ: Марш, да седнем!

Вук усѿаје. Милош седа и шиѿаѿом џа од сѿѿола џура.

МИЛОШ: Можда зато сањам Ђору, где на послужавнику носи главу... оног пса. Шта ако је то Михајлова?! О'секо па ми доно, дроб му јебем!

АМИЦА: *(Иза)*
Лепо ти кажем – потражи црне 'аљине.

ВУК: Господару, Вучић, Ђора је наш исписник, гдје ће он 'нако матор на млада јунака?! Оставите се тијех лудијех мисли ако сте имало при себи!

АМИЦА: *(Иза)*
Опет кажем, а не лажем – дошо је да те пролуди. Само ти да се с тим сложиш, наведеш му воду и ето ти.

ВУК: Вашијем мудријем савјетима можете Михајлу бити од драгоцјене ползе.

МИЛОШ: Не знам, Вуче, много сам стар. Да л' ћу и то моћи? Где ја, чиниш 'волко, излапео да учим сина?

ВУК: Ако сте у ма каквој моћи... Гдје гледате?

Долази Амица косѿимиран у судију.

МИЛОШ: Зјакам у будалу.

АМИЦА: Не више у будалу, но у судију.

ВУК: Коју? Да није опет?!

МИЛОШ: Јесте. Ено га. Кези ми се.

ВУК: Да бог сачува.

МИЛОШ: Вели да су га поставили за судију, ја о томе ништа не знам, а нису ме ни питали.

АМИЦА: Још се не питаш за мене, полако.

ВУК: Одиста је пошљедње вријеме.

АМИЦА: Ко је будала, ти или ја, Милоше? Топал управо теби пресуђује него не'ш да видиш. Опет ти је сео на столицу!

Милош који је њошавиши у сусретѝ Амици осѝао окренуѝ леђима Вуку.

МИЛОШ: Је л', бре, то ја опет не смем да се окренем због тебе?

ВУК: Окрените се. Не могу вам сједећи јурити лице.

АМИЦА: Прогутај и осврни се! Засео је ко врховни судија бечког суда. Види га како чкиљи на тебе!

Милош се с најором окрене ка Вуку.

МИЛОШ: Како то седиш?! Назуј штуду! 'Тео си с леђа главу да ми пробијеш њом?!

АМИЦА: Немој, Вуче, како ће на власт шупље главе.

ВУК: (*Усѝане, ѝадне, без ослонца на шѝуду*)
Господару, опет сам га чуо! Оданде!

МИЛОШ: Не управљај штуду на мене, имам штап! Где ми је сабља!

ВУК: Нијесам хтио. Опростите. Препео ме Амица.

МИЛОШ: Који, бре, Амица? Опет ти се причињава. Што мене не препада? Нећеш дуго.

ВУК: Не бих никако. Ишао бих кући. Доста ми је вас живијех.

Оѝеѝ ѓалама сѝоља.

МИЛОШ: Иди часом доле до оног... оног..

АМИЦА: Напни се. Можеш ти то. Можеш. 'Ајд, још мало. Оп! Оп! Оп!

МИЛОШ: Кувара оног. Реци му да каже оним пандурима испред нек' забране пролаз путем. Само кад депутација наиђе, њи' да пусте! Ферхштен?

ВУК: Немојте се нијемчити.

МИЛОШ: Овако је званичније. Полази!

Вук крене, ѝа се враѝи.

ВУК: Нећу! Нијесам вам ја слуга! Имате их већ довољно.

МИЛОШ: Море, ја сам господар, па 'оћу да ме служиш. Ако 'оћеш, 'оћеш, ако нећеш, опет 'оћеш!

ВУК: Како ћу овако убог опет низ степенике?

МИЛОШ: Исто како ћеш и печатати те твоје књижурина. Значи – лако.

ВУК: Добро. А ако ме пандури упитају: зашто?

МИЛОШ: Зато што не могу да мислим кад ми се цака под пендером. Не плаћам ја њи' да мисле.

ВУК: Ако којом згодом, ипак, мисле и досјете се да је то противно грађанском закону о слободном кријетању?

МИЛОШ: Ни ја се слободно не крећем де 'оћу! Неће, вала, ни те Немчање. Мислиш обични пролазници, зјакачи, а оно 'арамије, угурсузи, упадну у кућу и главу одрежу. Да се блокира цео шор! Тако да им кажеш. 'Ајде!

Вук оде.

АМИЦА: То је мој господар. Бритко и питко. Дисциплина Бечлијма треба.

МИЛОШ: Јакако, дисциплина њима треба. Ја ћу их томе научити. Онај Метерник њихов пола Јевропе под чизмом држо и опет га збацили. Шта'ш кад је рођено јалово. Их, да сам имо оволико, прцољак од његове војне силе ... Овде, у Бечу, био би ми престони град!

АМИЦА: Не би те Вучић отерао.

МИЛОШ: Ђора! Да сам имо силу оне бечке пржибабе, од Јевропе би Србију начинио!

Пауза.

АМИЦА: Узми ову Вукову књижуру да му нашарамо нешто.

МИЛОШ: Шта? Шта, море?

АМИЦА: Нешто, из моје струке.

МИЛОШ: Јеби га, не знам слова.

АМИЦА: Их, па знам ја. Пустите да ти наводим руку. Окрене задњу страну Светог писма ... Овако. Опустите, не дробите перо, није то балчак ... Тако. Ви'ш да знаш .... Ето ... Откад сам научио, сваки дан понешто жврљнем. Горе.

МИЛОШ: На нашем небу?

АМИЦА: Тамо сви уче писмена. Сви који нису на земљи.

МИЛОШ: Ццц. Зато ја нећу да умрем.

АМИЦА: Ко те пита. Ни мене нису, него само - 'ајд'.

МИЛОШ: А шта си ово намолово?

АМИЦА: То натерај 'Ромог да прочитати.

МИЛОШ: Марш, ево га иде!

Улази Вук.

ВУК: Уређено, господару.

МИЛОШ: Значи, препречили су?

ВУК: Није ово Србија да турају балване на пут.

МИЛОШ: А шта ће тол'ко дрвеће испред кућа, читава шума. Могли су неко да обале.

ВУК: Овдје у цивилизованом свијету обично турају ознаке да је пут непроходан. Него, када смо разговарали о пријестолу ...

МИЛОШ: Шта с тим?

ВУК: Данас је у Европи демократични обичај на дјелу ...

МИЛОШ: Обичај ко обичај, од села до села.

ВУК: И Михајло ће одмах бити кадар да покрене реформе. Неће више требати мотка, како ви велите, сви ће драге воље чињети како кнез вели.

МИЛОШ: Видиш мене Ђора прогања. Дотле то пашче иде да ми је и сан замутио. Нуди ми главу Карађорђеву, а он га посеко, а није ни он него луди Новаковић.

ВУК: То није могло бити без вашијег одобријења и знања.

МИЛОШ: Могу ја да одобрим Михајлов долазак на престо па опет не дам! Не могу. Прилепила се власт, па то ти је. Четр'ес' година је отресам од себе и ништа.

ВУК: Нијесте се довољно трудили.

МИЛОШ: Имам страшну потребу да се обесим.

ВУК: Мислите да би вам то помогло? Можда, ал' не би ваљало.

МИЛОШ: Ваљало ил'не ваљало, тако ти је – да се вешам. Два су ми ока завађена у глави. Једног волим, чиниш 'волико, ко побратима, а други ми је, што се каже, на око испо – син.

ВУК: Опет навијате на мене?!

МИЛОШ: На тебе, јакако. И на Михајла. Признај, нећу ти ништа, не мислиш, по души, оно за Михајла?

ВУК: Које?

МИЛОШ: Оно!

ВУК: Да он постане наш свијетли књаз? Даће Бог.

МИЛОШ: Кнез. Кнез. Ал' Бог мене пита.

- ВУК: Мислим, господару. Ево ми га овдје Нови завјет, ја сам га превео, кунем се.
- МИЛОШ: Кунеш? Добро, кад се кунеш. Видиш, Михајло, и то ме боли, од када се десила буна у Београду и скупштина стала да већа, он ми те једнако опањкава. Вели да си све најгоре о мени говорио док сам био књаз? Вели да си казивао да сам деспот? Да отимам туђе жене? Да терам народ да за мене кулучи? А, и да обичавам чак да убијем понеког? Ја знам да то није истина.
- АМИЦА: Не греши душу, знаш да није.
- МИЛОШ: *(Амици)*
Ко тебе пита?
- ВУК: Па, ви.
- МИЛОШ: Ја!
- ВУК: Ко се од опачина ватрено брани тај је крив. Ја нијесам. Када су вас сви напустили, ко вам је остао?
- МИЛОШ: Кад су сви помрли, Вуче. Осамдесете су нам. Али, видиш, има људи који навијају да ти будеш ...
- ВУК: Књаз?
- МИЛОШ: Кнез!
- ВУК: Већ сам три пут поновио.
- МИЛОШ: Потпиши да се одричеш! Шта ти је толико тешко? Ма'неш руком и готово.
- ВУК: Опет тјерате спрдњу са мном! Са свима сте тако, а понајприје са ученима.
- АМИЦА: Жмига ко миш у мекињама. Зна да си бивша, бивша власт.
- ВУК: А то су све била господа, у Бечу школована.
- МИЛОШ: Их, господа? Зар су то били? Е, бре да сам знао. Ццц ... Приучени полусвет. Још им ноге базде на опанак. 'Артијашки! Научили пар туђих речи, Бог свети и' не разуме, и само возе!
- ВУК: Ту имате за право.
- МИЛОШ: Јакако да имам! Вазда сам држао по три четири тумача уз себе да ми толкују шта серу! Све то треба дисциплиновати!
- ВУК: Довести у ред. Дисциплина је ...

МИЛОШ: Знам. Туђа. Ето ти, ти твоји учењаци начисто ме обогалише. Треба сутра да ми се смеје народ по Србији! Јебаћу сваком оца који 'оће да буде паметнији од мене.

Пауза.

МИЛОШ: Нема га. Нема. Наопако ако су тебе извикали. Зло и наопако. Власт је то. Аждаја. Оде ти, Вуче, и друга нога. Стар сам да те браним од Михајла.

ВУК: Тако сте ви спрдњу тјерали и прије. А како сте тјерали онако сте и дотјерали! Дршћете да ли ће скупштина да вас извиче, а овамо се окружујете пандурима да вас не убију.

МИЛОШ: Ти ћеш да ми кажеш?

ВУК: Вала, ја ћу! Како сте судили по Србији тако се сада суди вама у бијелом свијету.

АМИЦА: Сада је све признао. Годинама те олајава. Дошло свинче под сикирче!

МИЛОШ: Чиниш 'волико, грешни смо људи ... 'Оћу да ми чатиш. Покајо би' се. То је твоје Свето писмо?

ВУК: Јесте. Рад сам га, уз вашу помоћ и милост, као и Рјечник у Биограду издати.

МИЛОШ: Нећу од почетка. Знам како се почиње. Чати од краја. Ако ми се крај допадне, онда може и остало. Крај је једнако пеленом загрчен. Чати ти мени крај.

ВУК: Задња књига је Откривење светог Јована богослова.

МИЛОШ: То. Дед да видим шта ће нам свети Јован открити.

ВУК: Овдје је неко дописивао!

МИЛОШ: Само чати. Све. Ништа не изостављај.

ВУК: Овога прије није било. Да не знам колико сте неписмени помислио бих да сте ово ви дописали.

МИЛОШ: Ја написа Јованово откровење?

ВУК: Или, Боже ме прости, Амица. Овако је само он састављо, казиво. Али, и он је неписмен био.

АМИЦА: Признај, 'Роми, да сам светски подјечбач. Нема бољег.

ВУК: Ђе је?! Ово је он! Јесте га чули? Он је ово писо.

МИЛОШ: Ко, море? Амица неписмен писо Јеванђеље?!

ВУК: Одали сте се. Амица, дакле! Нијесам казао ко је.

- МИЛОШ: О, Бог те под своје узео. Чати док ниси умро! Призваћеш ми све мртве у кућу!
- ВУК: Ви сте овдје прикрили неког, чији је глас налик Амицином, да ме жива препаднете!
- МИЛОШ: Је ли, 'Роми, 'о'ш ти да печаташ те књижурине?
- ВУК: Нек вам буде ... “Житије Вука Стефановића Карацића ... Мој отац Стефан у лудости јебао магарицу, па кад је стигло вријеме да на свијет паднем, та ме магарица тако јако избаци из утробе да сам свом силином тропио на земљу. Од тог доба, од почетка, остадох сакат у кољену.”
- МИЛОШ: Тако беше? Нисам то знао. Даље.
- ВУК: “Зато данас 'одим по свијету и њачем ко магарац, што и јесам. Прдим на уста, јер је код мене све наопако. Па, како зинем ја прднем ...”
- МИЛОШ: А то је од тебе? Осећам да од када си дошо нешто заудара.
- ВУК: Господару ...
- МИЛОШ: Чати кроз зубе. Као када звиждиш колце. Да се не удавим од тебе.
- ВУК: Кроз зубе? Као колце?
- МИЛОШ: Да. Да буде весело и народу кад је буде чатио.
- ВУК: “С циганима и чергарима ноћивам ...”
- МИЛОШ: Стисни. Стисни још мало. Ситно. Већ је чистији ваздух.
- ВУК: “Од оца сам наслиједио љубав према магарицама, а цигани ми не дају да их јебем.” Господару!
- МИЛОШ: Чати, море! То је Откровење, а ти се спрдаш тако матор! Нисам ти ја крив што не јебеш магарице. Да си тражио, дао би.
- ВУК: “А не дају ми јер се боје да им не запатим још једнога скупљача народнијех пјесама. То сад јавно откривам пред свијетом, као и то да се одричем власти у свијем облицима.”
- МИЛОШ: (Амици)
Е, ово ти дуката вреди!
- АМИЦА: Мислим ја на тебе.
- МИЛОШ: Сад потпиши!
- ВУК: Фала вам, господару, много ми пред крепање учинисте!
- МИЛОШ: После ћеш ми зафаљивати, сад потпиши. Реко си да се одричеш!

- ВУК: Радо. Самртнику ваља све опростити и понешто учинити!
Поћисује. Милош ћречује Вукову рећлику. Оцећи лисћ из књиге.
- МИЛОШ: Да видим. Ово си потписо?
- ВУК: Слободно “прочатите”.
- МИЛОШ: Амица! ’Де си?
- ВУК: Вас ни живи нијесу успели утјерати у ред, а како ће мртви?
Амица је био два пут неписменији од вас.
- МИЛОШ: Он? Он чати и шкрабуља твојим словима. Амица, је л’ потписо?
- АМИЦА: Не сад! Он ме не види. За њега сам само ваздух.
- МИЛОШ: Ама, је л’ потписо?!
- АМИЦА: “Будала чита.”
- МИЛОШ: Знам да си будала! Шта пише?!
- ВУК: А с киме ви то, господару?
- АМИЦА: Ето зајебо нас. Све је прокљувио.
- МИЛОШ: Чати!
- АМИЦА: “Будала вољу чита.”
- МИЛОШ: Ау! Ау, Вуче! Ја све некако да ти спасем ту луду главу, ал’ не вреди. Морам да те убијем. Одма’!
- ВУК: Могло би, да сте власт.
- МИЛОШ: Данас, сутра, бићу! Не мења погубљење!
- ВУК: Али, нијесте.
- МИЛОШ: Море, бићу!
- ВУК: Само ако се свијет на главце обрне!
- АМИЦА: Сад ти је бар јасно да се и он кандидово? Рецни га.
- ВУК: Само да знаш, боље бих од тебе управљао. За оно мало што сам био судија у Биограду народу је свануло, јер су само тад видјели шта је то правица по европским аршинима.
- МИЛОШ: Правица? Смејо ти се народ! Стока без репа. То су све одреда пробисвети, угурсузи, злотвори, шпиони!
- ВУК: Ви сте били њихов књаз. Какви сте ви онда?
- МИЛОШ: То је стока која се дрзнула да се народом назове! Да мене није било још би Турцима водали опанке. Неблагодарна кучка! Само кад други влада серете да не ваља, ви, ’ртијаши!

Пауза.

МИЛОШ: Ништа се не чује. 'Де је, бре, до сад?!

Изађе хийро на балкон и убрзо се врайи.

ВУК: Када бисте ми дозволили показао бих вам како је изглиједала ваша правица.

МИЛОШ: Ти, мени?

ВУК: Онда ћете знати како је другима бивало пред вашијем судом. Па кад се, с Божијом помоћу, вратите у Србију, унапредак ћете боље поступати.

МИЛОШ: А како да ми то покажеш?

ВУК: Да вам судим, али не одистину, већ као у театру.

МИЛОШ: Мени да судиш?

ВУК: Као гођ у театру. Ко би вама судио!

МИЛОШ: Нико! Ни тамо ни 'вамо.

АМИЦА: Разбираш ли зашто сам обуко ове 'аљине? Дошо Топал да ти прочати пресуду! Скупштина ти је пресудила. Све је то Михајло средио. Матор коњ иде под каму. А 'Ромог су послали да те замајава док се све не обзнани! Није доцкан, моли за милост!

МИЛОШ: 'Ајде, 'Роми, сручи.

ВУК: Најбоље да вам овако представим. Овдје ћу сјести као судија. Ви устаните и идите мало даље, код балкона, и чекајте да вас прозовем.

АМИЦА: 'Тоич, док си му био окренут леђима, он се већ припремо за судију! Кад мене не слушаш!

МИЛОШ: Шта с' реко?

ВУК: Чекајте мало даље док вас не прозовем.

МИЛОШ: Чинећи се 'волико, ти'ш мене, у мојој кући, да зовеш?

ВУК: Само да вам представим! Ви ћете бити осуђеник. Сељак. Трговац.

МИЛОШ: Нећу тако да се играм!

ВУК: Али зашто?

МИЛОШ: Једном господар, увек господар. Какав трговац?!

ВУК: Били сте ви и власт и сласт – трговали сте.

- МИЛОШ: Моро сам нечим да се занимам. Добро, бићу власт. Реци ти мени, 'Роми, којој се то власти суди? Којој?
- ВУК: Е, у томе је ствар што сте ви бивша власт. Ево, као ово сада. Згријешили сте па су вас отјерали, ко што је и било, и сад вам се суди.
- МИЛОШ: У мојој земљи, оца ти јебем?!
- ВУК: Нека буде овдје у Бечу. Као да вас је бечка влада узаптила. Или, још боље, да вас је народ бечком суду дао.
- МИЛОШ: Па да, неблагодарна кучка!
- АМИЦА: Ко ће ко народ. Ето, сад свинче узело сикирче!
- МИЛОШ" (*Амици*)
Шта кажу наши? Горе?
- ВУК: Знајте, многи би вам судили.
- АМИЦА: Има право, многи би ти судили.
- ВУК: И ви бисте Карађорђија предали да му се глава не омаче, па је само она претјекла и ето је сад на чардаку у Стамболу.
- МИЛОШ: Друго је то. То је било због стоке, народа.
- ВУК: Не велим. Због народа, да се лакше преломи за једнога вожда.
- МИЛОШ: (*Амици*)
Шта ће са мном бити?
- ВУК: Сачекајте и видјећете.
- АМИЦА: Не знам, живота ми. Наши с неба ништа не јављају. Биће ваљда неке вајде од овога.
- МИЛОШ: Добро. Је л' овде?
- ВУК: Малко даље. Код балкона.
- АМИЦА: Ово ти је син сместио, ја ти кажем. 'Рани пашче да те уједе.
- МИЛОШ: Трк на небо па агитуј за мене!
- Амица оде.*
- ВУК: Извинићете за то. Нећу да 'мрем! Приђите. Ви сте Милош Обреновић?
- МИЛОШ: Књаз.
- ВУК: Бивши, дакле, кнез. Прво ћу вам прочитати тачке оптужнице. Можете се кратко изјаснити о свакој понаособ. Онда ћемо видјети потребује ли да вам се и даље суди. Јасно?

МИЛОШ: Ко празно јасло.

ВУК: У Вашој земљи, у Ваше вријеме није постојало никаквијех закона. Гдје сте ви, ту је и закон, а гдје нијесте и онако га нема?

МИЛОШ: Нисам га бележио. 'Артије се лако затуре. Све сам моро у глави да носим.

ВУК: А зато вам је толика глава!

МИЛОШ: Тол'ко закона, моро сам негде сместити.

ВУК: Па баш у главу поред толикијех празнијех папира?! Свака правица, ма и најгора била, боља је од оне које нема. За времена Карађорђија својијем сам очима видио када је Карађорђије, пошто су и са Доситејем тјерали спрдњу, узео његову руку, пољубио и казао: "Којекуде, ко с ученима не буде 'вако поступао – кубура му!"

МИЛОШ: И то је теби правица? Кубура му? Мало се пошалиш и одма'те убије! Црни пас! Некум! У дупе га јебем!

ВУК: Гре'ота је мртвог. Народ вели: на мртвог међеда и зец курац диже.

МИЛОШ: Шта ја имам с тим што је мртав? Сам је тражио. Је л' тео небеско царство – јесте! Је л' сам му учинио – јесам. И опет вам не ваљам!

ВУК: Мир! 'Оћете да вам штулом пробијем мозак! Узаптели сте или протјерали сваког који је само и помислио да је заслужен за отечество. Између осталијех и мене си отјерао!

МИЛОШ: Спочитавање. Да је неко од вајде био осто би у Србији. Бува се и кер отреса.

ВУК: А ови други, они су се сами узаптели?

МИЛОШ: То су полу-људи.

ВУК: Како полу?

МИЛОШ: Тако. Грешили јесу, ал' су и сами увидели своје заблуде. Један је сам, чини ми се учитељ, тражио да га лично окујем. Ипак је био карактер.

ВУК: Да није дјецу учио правди и поштењу?

МИЛОШ: Учио и' је да мисле без мог одобрења. Деца су то. Још им треба да мисле поред сви' послова у пољу!

ВУК: Неће бити. Тај учитељ је молио за милост, да га не убијете, јер вам је кћер опкорачио. Послије су му ваши момци главу осјекли!

МИЛОШ: Спочитавање. Ко зна чију је кућу опоганио.

- ВУК: 'Оће то. Не јебу се Обреновићи сваки дан.
- МИЛОШ: Јебала те ова игра! Нећу више! Проживео си цео век зар сад да те укапим?!
- ВУК: Нећеш више никог. Казано ми је да те припрјемим.
- МИЛОШ: Ко?!
- ВУК: Скупштина.
- МИЛОШ: Знао сам! Е, па нећу вам га мајци молити! Имаш ли још таквих гадости, оца ти лајавог сакатог јебем.
- ВУК: Триста чуда, бивши кнеже. Протјерао си цијело село из Топчидера да би касније покуповао имања за бамбадава?
- МИЛОШ: Чинећи се 'волико, нису се скр'али од рада.
- ВУК: Суду говориш ВИ!
- МИЛОШ: Нису се, господине судија, скр'али од рада. Шта ће им онда њиве?
- ВУК: С овијем тачкама оптужнице, а има их још, већ сте дотјерали до тридјесет година тешке робије.
- МИЛОШ: Увек сам био вредан. Шта је то три'ес' година?
- ВУК: Добро. Идемо даље. Сву трговину сте узели себи.
- МИЛОШ: Моро се неко жртвовати за народ. То су све неуки људи, не знају како треба трговати. Ваљало их је подучити.
- ВУК: Толико си народ подучавао да нико није властан од онога што има. У свако доба можеш им све узети, најпослије и част!
- МИЛОШ: Ко ће ако не ја? Ко? Узимо сам им част да је причувам, да се не 'арчи. Овако, они би је сами продали. Да је сва њихова част остала код мене, не би ми га мајци остали стока без репа! Све су то неблагодарне кучке.
- ВУК: Ти се ничега не одричеш?
- МИЛОШ: Ко се паметан добрих дела опрашта?!
- ВУК: Нећемо даље. Немаш толикијех живота кол'ко си робије на-камарио!
- МИЛОШ: Велик човек велико и камари.
- ВУК: Још да ти прочитам пресуду. Морам се назути да се како гођ успијем на столицу.
- МИЛОШ: Ти би да испанеш већи богаљ но што јеси.
- ВУК: Све врховне судије су на пиједесталу.

Пауза.

ВУК: Узвишење, ко бињаш!

МИЛОШ: Ја с бињаша коња јашем!

ВУК: Коњ је овдје сједио прије мене.

МИЛОШ: Ако ми пробушиш столицу. Пази де!

Вук се сѿоѿакне, док је ѿокушавао да се усѿење на књажевску сѿолицу, и ѿрилично ѿрајаво ѿадне.

МИЛОШ: Мани се ћорава посла, шћопаћеш и другу ногу.

ВУК: *(Пошѿо се некако ѿридиџао, без Милошове ѿмоћи)*
Дођи овамо! Ова столица иде на сто.

МИЛОШ: Ако ћете да ме убијете остав'те ми бар њу у животу. Није то било која, но књажевска! Тол'ке сам године у њој столово!

ВУК: Држи други крај! Хајде! Сад! Оп! Оп! Оп! Тако! На среду стола. Јој!

МИЛОШ: Шта ти је?

ВУК: Крста, тужан ти сам!

МИЛОШ: Крста, него. Кад о'ш да се пипаш власти.

Милош ѿносиѿо ѓлади сѿолицу.

МИЛОШ: Она ти је до'акала кад ја већ нисам мого. Клањај, клањај.

ВУК: Дај књиге! Обе! Пошто не могу да сједнем сад никако нек' књиге, као дио мене, буду на столици.

МИЛОШ: Мичи ту поган! Ајд' ти што си сео, ал' оне! 'Артијетине!

ВУК: А можда те "артијетине" буду милостивије од мене према теби? Богохуљитељу, ту је Нови завјет!

МИЛОШ: *(Додаје му књиге)*
Знам. Чуо сам шта с' жврљо.

ВУК: Тако. Овдје ће бити Нови завјет и Српски рјечник. Клекни!

МИЛОШ: Вуче?

ВУК: Клекни, пред овијем судом! Клекни!

Вук шѿѿаѿом удари Милоша ѿо колону, овај ѿосрне и дође у клечећи ѿоложај.

МИЛОШ: А! Оца ти јебем!

ВУК: Вештије овај штап језичави од мене.

- МИЛОШ: Јој! Ако си ме убожио ...
- ВУК: Клечи, Милоше, да се научиш и томе послу. Клечи док прочитам народну пресуду ... Бивши кнеже Милоше, осуђујеш са на доживотну тешку робију!
- МИЛОШ: Само тако? Нимало свечаније? Ја сам господар! И марви кажеш, окитиш пре но што је закољеш.
- ВУК: А ти би и парадно да одеш на робију?
- Милош, ђун ѓнева, ђокушава да се ђридиѓне. Видно је да ѓа сѓаросѓи мучи.*
- МИЛОШ: Ако те је скупштина овластила ... Јој!
- ВУК: Чекајте, ево вам руке.
- МИЛОШ: Чибе! ... Онда ћу је распустили. Изабраћу ја бољу ...
(*Поклецине му колено и оѓеѓи ѓадне*)
- ВУК: Шала је, господару, дајте да вам помогнем.
- МИЛОШ: (*Пречује Вукову реѓлику у насѓуѓу јаросѓи*)
Нико ми не треба! Опет ћу се сам успети!
- ВУК: Без мене не можете.
- МИЛОШ: А народ!? Народ те није овластио!
- ВУК: Још и ово да вам кажем: знајте да, у Србији, они који вас највише мрзе и када вам желе највеће зло, веле: “Да Бог поживи господара!”
- МИЛОШ: Зато што ме воле!
- ВУК: Не до Бог да кушате ту ѓубав. Неће ваљда да вичу: да Бог умори господара?!
- МИЛОШ: Лажеш! Лажеш! Лажеш, пашче кљакаво!
- ВУК: Лажем ... Шалио сам се за ово суђење.
- МИЛОШ: Шалио?!
- ВУК: То вам је за оно “житије” !
- МИЛОШ: Море, само да ти устанем!
- Вук му ѓружа руку, овај невољно ѓрихваиѓа.*
- МИЛОШ: Мислиш да сам луд?! То си ти и онај мој несин да ме кап удари, па после, ником ништа – Бог је тако хтео! Њега! Њега сте извикали, оца вам незахвалног ...
- ВУК: Ви сте се малко насикирали, али, добро ће ваљда бити.
- МИЛОШ: Како “ваљда”!

Из мрака ѿново израња Амица.

МИЛОШ: *(Амици)*

'Де си ти кад ме овај пред укоп доведе? Срце да ми искочи!

ВУК: Увијек сте били пуни живота, и још се држите. Шала је ...

АМИЦА: Шта ћу ти сад када си сину утурио власт у руке. Спреси главу за послужавник.

Иза сцене се ѿрво чује јак жамор, заѿшм: "Да Боџ ѿживи ѓосѿодара! Живео! Живео!" Поѿмом Михајлов ѓлас: "Бабо, изиђи на балкон!"

Народ: Да Боџ ѿживи ѓосѿодара!

МИЛОШ: Шта 'оће?! Главу?! Не дам главу! Живу не дам.

ВУК: Господару, оно је Михајлов глас.

АМИЦА: Док те Ђопа замајава, неста власти, неста сласти, пред носом!

МИЛОШ: Није могуће!

ВУК: Јесте! Идем да видим.

(Журно излази на балкон и заѿвара врѿиа за собом)

АМИЦА: Ем се спрдо с тобом, ем твој несину утрапио власт!

Милош се заѿеѿура у ѿкушају да шѿѿаѿом оѿѿера Амицу.

МИЛОШ: Чибе! ... Чибе, приказо!

Улази Вук.

ВУК: Зар полудјесте пред капијом раја? С киме се свадите?!

АМИЦА: Ето ти, јесам ти лепо реко. Туриће те у књијурине с насловом: Бивши књаз у покушају да узјаше кнежину.

МИЛОШ: Куш! Куш! Куш! 'Де ми сабља!

ВУК: Господару, шта вас уграби?

МИЛОШ: Је л' Михајло?

ВУК: Па, велим вам – Михајло!

МИЛОШ: Ајој! Ајој, мени! Моја бела глава оде!

ВУК: Не запјевајте! Испред куће је с народом. Виче вас на балкон.

МИЛОШ: Ајој! Јој, несине црни! Па 'де њега крај мене жива.

ВУК: *(Досеѿи се)*

Допустите да Вам ја први честитам.

МИЛОШ: За ово оде глава.

ВУК: И пољубим руку.

(Узима ѓа за руку)

Иза: “Да Боџ њоживи џосїодара! Живео! Живео!”

ВУК: Мој свијетли књаже, народ вас хоће.

МИЛОШ: Е, не дам главу!

ВУК: Хоће Вас за књаза.

МИЛОШ: Мене?

ВУК: Вас!

МИЛОШ: Ма .. Вуче, доста је за оно “житије”.

ВУК: Први сам вам честитао. Довео их Михајло да вас обрадује, свијетли књаже.

МИЛОШ: Мене?!... Сетили се свога добротвора!

АМИЦА: Ослободиоца.

ВУК: Ослободиоца, књаже.

АМИЦА: Оца отечества!

ВУК: Оца отечества!

АМИЦА: Милоша Великог.

ВУК: Великог Милоша!

МИЛОШ: Грешиш ’Роми.

ВУК: Може бити, господару, стар сам.

МИЛОШ: Милош Велики – тако треба!

ВУК: Милош Велики!

МИЛОШ: Море, Коца Милош! Сетио се народ.

Иза: “Да Боџ њоживи Госїодара! Живео! Живео!”.

ВУК: Казао сам да вас причекају. Док се не спријемите.

МИЛОШ: Слушај како пијучу! Добри народ! Мене ’оће!

АМИЦА: После мог пада с неба, ово је највеће чудо!

МИЛОШ: Чудо!

ВУК: Ви сте то вашијем ранијим владањем и заслужили.

МИЛОШ: Додај ми: одору, сабљу, ленту, капу. Не могу овакав пред мој добри народ.

Надаље се сцена одвија у Милошевом оїремању, облачењу којом њриликом му Вук њомаже.

- МИЛОШ: Амица, да видиш да ми се један конак у Топчидеру изгради. До пролећа!
- АМИЦА: Како ћу кад сам мртав?
- МИЛОШ: Не зановетај!
- ВУК: Е, нећемо тако, књаже!
- МИЛОШ: Види, Топал опет прди.
- ВУК: Још за јакошње владавине поградили сте дворе по цијелој Србији! Живите као какав земаљски Бог. Кад тако чините, а како ће чињети потомство наше? Кад сваки владар подигне себи дворе по васцијелој земљи, а куд ће народ? Никог неће остати до владара.
- МИЛОШ: Земља без владара ко кућа без дувара!
- ВУК: Саклони Боже да ја Вас кудим, но за ваше добро.
- МИЛОШ: Вид'о би ја твоје добро да мене не изабраше. Дај леви рукав. Ти би да прдим само у једном конаку? Шпијони дојаве мојим злоторима и шта онда? Упадну и одрежу главу!
- ВУК: Нећете, ваљда, сваку другу ноћ у другом конаку ноћивати?
- МИЛОШ: Него! Сабљу огланцај.
- ВУК: Ипак смо ми људи у годинама.
- МИЛОШ: Ђора има да се убије! Одма'!
- ВУК: Свијетли књаже, омраза ником добра није донијела, а поготову не спокојан сан.
- АМИЦА: Пусту Ђору нек' се мало поигра о букагијама док се не обеси о кваку.
- МИЛОШ: Чинећи се 'волико, можда сам прекардашио.
- ВУК: Јакако, свијетли књаже.
- МИЛОШ: Имамо ли ми тамо у Србији квака по 'апсанама?
- ВУК: Не бих вам могао рећи. За раније их није било.
- МИЛОШ: То да се одмах постави! Тако је у целој Јевропи. Нећу да ми се спочитава како нисам реформатор!
- ВУК: Тек сад видим на колику ћете ви ползу бити отачаству.
- АМИЦА: А што ће тек народ да види.
- МИЛОШ: Вучић нек ме дочека са осталима, ипак је он преседник скупштине. Ред би био.

- ВУК: И биће. Не можемо мимо реда.
- МИЛОШ: Дај, бре, ту капу... Погледај ме, јесам ли кó и на слици?
- ВУК: У природи још сте свијетлији.
- МИЛОШ: А да скинем капу па овако у руци с њом?
- ВУК: Тако ће вам се видјети бјеле власи.
- МИЛОШ: И треба, нек виде шта су ми учинили!
- ВУК: Нијесу били просвијетљени, али, кад им отворите школе, онда, просвијетљени, боље ће вас пазити.
- МИЛОШ: Потамо се.
- ВУК: Одмах наредите – свуд, гдје год је већа варош!
- МИЛОШ: 'Ајд, отворићу ти школу па се играј судије и суђења.
- ВУК: То је било за ваше добро, да вам представим.
- МИЛОШ: Добро ме Бог спасио твојега добра, робије. Ако туриш у књижурину да сам 'тоич витло овим по салону, набићу ти је целу у дупе!
- Иза: "Да Бог њоживи ѓосѓодара! Живео! Живео! Живео!"*
- МИЛОШ: Чибе.
(Крене ња се враѓи)
- МИЛОШ: *(Сѓолицѓ)*
Не заборављам ја тебе; заједно смо дошли, заједно се и враћамо.
- ВУК: Захваљујем свијетли ...
Милош ѓољуби наслон сѓолицѓ.
- МИЛОШ: Чибе, море!
Шуѓне Вука у шѓулу, овај заврши на својој задњѓци.
- МИЛОШ: *(Одлазећи)*
Народе, ето мене ...
- АМИЦА: И после, Амица се у дупе завуко а није ме ни помен'о!
- ВУК: *(Први ѓуѓ јасно уљѓда Амицу)*
Амица?! Наопако, да нећу мријѓти!
- АМИЦА: Нећеш. Не пре њѓга.
- ВУК: *(Седећи)*
Да Бог поживи господара!